

שנה לאחר מלחמת קראבך

מוסה מרג'נלי
עורך ראשי

האירועים בקרבאך ובסביבתו עמדו במוקד תשומת הלב של הציבור האזרבייג'ני במשך יותר מ-30 שנה. בדומה לזה, מופנית אליהם גם תשומת לבם של החוגים הפוליטיים ושל הנהגת המדינה, והמצב באזור נתפס מאז ומתמיד כבעיה בעלת חשיבות לאומית. נזכיר כי סכסוך זה, שאותו מכירים אנשים רבים כגורם חשוב בתהליך ההתמוטטות של ברית המועצות, החל בפברואר 1988 בפעולות בדלניות של ארמנים באזור האוטונומי של נאגורנו-קרבאך (NKAO) של רפובליקת אזרבייג'ן. עד מהרה, האירועים עלו דרגה והפכו לעימות חמוש בין קבוצות האתניות, מלווה בטיהור אתני של אזרים. לאחר מכן הסלים הסכסוך למלחמה של ממש, וכתוצאה ממנה בשנת 1993 נכבשו בידי הארמנים שטחים נרחבים, לא רק האזור של קרבאך, אלא גם שבעה אזורים מנהליים סמוכים - בסך הכול נכבשו כ-20% משטחה של אזרבייג'ן. במאי 1994 הושגה בין הצדדים שביתת נשק. כך החלה התקופה של המאמצים ליישוב פוליטי ודיפלומטי של הסכסוך, בתיווך של ארצות הברית, רוסיה וצרפת, שנמשכה במשך יותר מ-26 שנים ללא תוצאות של ממש. המאמצים למשא ומתן הופסקו מעת לעת בגלל התנגשויות מקומיות, שבהם נפגעו אזרחים רבים.

בתחילת 2020, תהליך המשא ומתן הגיע למבוי סתום, ובמקביל הפכו פרובוקציות חמושות מצד ארמניה בקו החזית לתדירות עוד יותר. בסוף ספטמבר, אחת הפרובוקציות הללו עוררה התקפה נגדית רחבה של הצבא האזרבייג'ני, וכך החלה מלחמת קרבאך השנייה. ב-10 בנובמבר, כאשר שוחררו רוב השטחים הכבושים, יצאה הודעה משותפת של ראשי המדינות של אזרבייג'ן, ארמניה ורוסיה, שבה הוכרו על הפסקת פעולות איבה ועל שורה של צעדים להשגת השלום. כך נוצר באזור מצב גיאופוליטי חדש, המתאפיין בהעברת היוזמה האסטרטגית לאזרבייג'ן. גיליון זה מציג מאמר אנליטי מאת אולג קוזנצוב, מדען המדינה מרוסיה, על המצב בקרבאך וסביבו שישה חודשים לאחר שחרור האזור מהכיבוש הארמני.

אזרבייג'ן וישראל קשורים זו לזו בקשרי ידידות ושותפות אסטרטגית. לידידות זו שורשים היסטוריים ותרבותיים עצומים, ותפקיד החשוב ביותר בקשרים אלו שייך ל"יהודי ההר" - יהודים שחיו באזרבייג'ן מאז ימי קדם. בגיליון זה ימצאו הקוראים כתבה חדשה המוקדשת ליהודי ההרים, לתרבותם ולמקומם בקלידוסקופ הרב-תרבותי של אזרבייג'ן. כמו כן, עשוי לעניין אתכם גם המאמר מאת א. קרימוב, שר התרבות של אזרבייג'ן, על מקומה של קרבאך בתרבות אזרבייג'ן ועל משמעות שחרור האזור מבחינת המורשת התרבותית.

הגיליון גם כן מכיל חומרים אחרים שיסייעו לקהל הקוראים לספק את סקרנותם בכל מה שקשור לאזרבייג'ן. הישארו איתנו.